

**Tieteen tukipylväs
Turun Yliopistosäätiö 1974–1999**

**Turun Yliopistosäätiön
vuosikertomus 1999**

**Liedon Vanhalinna -säätiön
vuosikertomus 1998–1999**

**Tieteen tukipylväs
Turun Yliopistosäätiö 1974–1999**

**Turun Yliopistosäätiön
vuosikertomus 1999**

**Liedon Vanhalinna -säätiön
vuosikertomus 1998–1999**

© 2000 Kirjoittajat, kuvaajat, kuvittajat
Turun Yliopistosäätiö
ISBN 951-98458-1-X
Kannen taustakuva »Jääpuikkoja», Johannes Lahti
Taitto Kalle Pihlainen
Painosalama Oy, Turku, 2000

Yksityisin lahjoitusvaroin perustettu Turun Yliopisto valtiollistettiin kiihkeiden vaiheiden jälkeen vuonna 1974. Vanhan yliopiston tuhkaista syntyi Turun Yliopistosäätiö, josta muodostui turkulaisen tieteentekemisen merkittävä tukipylväs ja samalla akateemisen maailman yhdysside paikalliseen ja valtakunnalliseen talouteen, julkiseen toimintaan ja kulttuurielämään. Turun Yliopistosäätiön historiaan mahtuu apurahajakoihin, varainhankintaan ja sijoitustoimintaan liittyvää arkista aherrusta ja juhlan hetkiä. Mukana on kasvun kausia ja yhteistyön hedelmiä mutta myös vaikeita päätöksiä ja kysymyksiä säätiön roolista niin tiedepoliitikassa kuin muuttuvassa yhteiskunnassa. Tieteen tukipylväs kertoo Turun Yliopistosäätiön ensimmäisestä neljännesvuosisadasta.

Turun Yliopistosäätiön historiikin kirjoittaja, filosofian lisensiaatti Janne Mäkelä toimii kulttuurihistorian tutkijana Turun yliopistossa.

Laajemman historiallisen katsauksen lisäksi tämä nide sisältää Turun Yliopistosäätiön vuosikertomuksen vuodelta 1999 sekä Liedon Vanhalla -säätiön vuosikertomuksen 1998–1999.

Janne Mäkelä

Tieteen tukipylväs

Turun Yliopistosäätiö 1974–1999

Turun Yliopistosäätiö pähkinänkuoressa

Vaikka säätiötoiminta Suomessa on periaatteessa julkisuudelle avointa, useimpia tiedettä tukevia säätiöitä verhoaa eräänlainen hiljaisuuden hunttu. Kerran tai korkeintaan kahdesti vuodessa ne astuvat apurahapäätösten julkistamisen yhteydessä esiin vetäytyäkseen sitten takaisin päivittäisten rutiinien ääreen. Arkinen aherrus ja apurahajulkisuus ovat perin juurin tuttuja myös Turun Yliopistosäätiölle, mutta eräässä suhteessa se eroaa ratkaisevasti suomalaisten tiedesäätiöiden valtalinjasta: se on perustettu tukemaan vain ja ainoastaan Turun yliopistoa ja sen piirissä tapahtuvaa tieteellistä toimintaa. Puhuttaessa valtakunnan merkittävimmistä tiedesäätiöistä Turun Yliopistosäätiö jää juuri tämän vuoksi usein mainitsematta; puhuttaessa paikallisesta merkityksestä tilanne on oleellisesti toinen. Perustamisvuodestaan 1974 lähtien Turun Yliopistosäätiö on ollut turkulaisen tieteellisen toiminnan merkittävä tukipylväs — ja samalla myös yliopiston yhdysside paikalliseen ja valtakunnalliseen talouteen, julkiseen toimintaan ja kulttuurielämään.

Miten Turun Yliopistosäätiö on sitten toiminut nyt jo neljännesvuosisadan kestäneen historiansa aikana? Lähdetessä vastaamaan tähän kysymykseen ensin on syytä hahmottaa toiminnan lähtökohdat. Säätiön säännöissä tehtävä julkilausutaan pähkinänkuoressa seuraavasti:

Säätiön tarkoituksena on avustaa Turun yliopistoa käyttämällä omaisuutensa tuoton yliopiston tukemiseen sekä edistää sen tarkoituksien saavuttamista, kuitenkin niin, että säätiö ei tule ilman opetusministeriön

Rehtori Osmo Ikola (oik.) kiittää Yliopistosäätiön edustajia yliopiston tukemisesta vuonna 1976. Kuvassa vas. vararehtori Jorma Pöyhönen, säätiön hallituksen varapj. Eero Numerla, toiminnanjohtaja Juhani Leppä ja hallintojohtaja Esko Välimäki.

Turun Tietokuva Oy

lupaa myöntämään taloudellista tukea yliopiston toiminnan tai yliopistossa edustettuina olevien opetusalojen oleelliseen laajentamiseen eikä valtakunnallisesta korkeakoulusuunnittelusta poikkeavalla tavalla eikä myöskään antamaan taloudellista tukea muiden yliopistojen ja korkeakoulujen palkkaetuja parempien etujen saamiseksi Turun yliopiston henkilökunnalle.

Useimpien säätiöiden tavoin Turun Yliopistosäätiön tärkeänä taloudellisenä perustana ovat sille osoitetut testamentit ja lahjoitukset. Koska tämä tulonlähde on luonteeltaan sattumanvaraista, säätiön on muilla keinoin kyettävä kartuttamaan säännöllisyyteen perustuvia varoja. Jo olemassaolevia varoja säätiö sijoittaakin arvopapereihin ja kiinteistöihin »silmillä pitäen sijoituksen varmuutta, tuottavuutta ja arvon säilyvyyttä», kuten säännöissä todetaan. Tuotto käytetään sitten sääntöjen edellyttämällä tavalla Turun yliopiston hyväksi.

Säätiölain mukaan jokaisella rekisteröidyllä säätiöllä täytyy olla vähintään yksi hallintoelin. Turun Yliopistosäätiöllä niitä on kaksi: valtuuskunta ja hallitus. Vähintään kaksi kertaa vuodessa kokoontuvaan valtuuskuntaan kuuluu 18–24 jäsentä, jotka edustavat Turun yliopistoa, Turun Suomalaista Yliopistoseuraa, Turun kaupunkia sekä julkisen ja talouselämän asiantuntemusta — siis varsin laajaa kenttää. Valtuuskunta valvoo säätiön linjauksia ja valitsee kuusijäsenisen hallituksen, joka vastaa säätiön toiminnasta ja ylipäänsä edustaa säätiötä. Jokapäiväisestä toiminnasta huolehtii kuitenkin säätiön toimiston henkilökunta, johon nykyisin kuuluu neljä työntekijää: säätiön asiamies Pekka Kanervisto, toimis-

Toiminnanjohtaja Juhani Leppä, toimitusjohtaja Antti Kataja ja toimitusjohtaja Eero Keskilä onnittelevat Turun Yliopistosäätiön puolesta 60-vuotista Turun yliopistoa vuonna 1980.

Turun yliopisto

topäällikkö Rauno Mannila, taloushallinnon tehtäviä hoitava Marja Soivio sekä apurahavalmisteluista ja sihteerin tehtävistä vastaava Riitta Harro.

Turun Yliopistosäätiön sääntöjä ei juurikaan ole tarvinnut uudelleenrukata, mikä kertoo alkujaan oikeaan osuneista toimintalinjojen suuntauksista ja tietystä vakiintumisesta. Koska 1990-luvulta lähtien yritys- ja myös yliopistomaailmassa »linjanvetojen tarkistus» ja »uudelleenorganisointi» ovat olleet tiuhaan hoettuja mantroja, voi kuitenkin helposti herätä epäily, onko Turun Yliopistosäätiö kenties jäänyt paikoilleen ja kehityksestä jälkeen. Vastineeksi tälle on syytä muistaa, että säätiöitä koskevat lainalaisuudet ja käytännöt ovat erilaiset kuin esimerkiksi yritysmaailmassa. Ja mitä Turun Yliopistosäätiöön tulee, niin tasaisesti kasvaneet tase ja määrärahasummat sekä etenkin viime vuosien uudet projektit kielivät enemmän dynaamisesta asenteesta kuin lekottelusta leppoisan tuulen alla. Säätiön toimintaa voidaan kuvata periaatteella, jonka mukaan tärkeintä ei niinkään ole uuden luominen ja rajojen rikkominen vaan luova toiminta määrättyllä alueella, uuden ja vanhan yhdisteleminen.

Tämän pienen säätiöhistorian tarkoituksena on tarkastella Turun Yliopistosäätiötä näissä kehyksissä: mitä on tehty, millaisin edellytyksin, mistä on keskusteltu ja miten säätiö on toiminut sisäisesti ja suhteessa ulospäin. Ymmärtääksemme säätiötä tässä ja nyt tarkastelu on syytä aloittaa yksityisen Turun Yliopiston valtiollistamisesta, säätiön perustamisvuosilta ja ylipäänsä ajalta, jolloin Suomen yliopistomaailmassa käytiin läpi kuohuvia vaiheita.

Kasarmialueen uudisrakennushankkeen sopimus sinetöitiin Turun linnassa vuonna 1999. Allekirjoittamassa Turun Yliopistosäätiön edustajat, hallituksen puheenjohtaja Tuomo Lähdesmäki ja varapuheenjohtaja Benito Casagrande.

Yliopiston tuhkasta säätiöksi

Usein kuulee esitettävän, että akateeminen maailma on järkeisuskoon tukeutuvana instituutiona kuivakka ja tunteita poissulkeva elämänalue. Tällainen käsitys periytyy kauempaa tieteentekemisen historiasta ja sen objektiivisuutta korostavasta traditiosta, jossa järki ja tunteet olivat kuin erillisiä saarekkeita, joskin yhteisessä valtameressä. Tieteentekeminen ja tiedepolitiikka ovat kuitenkin inhimillistä toimintaa siinä missä mikä tahansa muu toiminta: inhimilliset motiivit ja intohimot ovat niidenkin taustalla. Kun puoluepolitiikka murtautui väenväkisin tiedemaailmaan 1960-luvulla ja kun yliopistojen valtiollistamisprosessi eteni takkuillen mutta vääjäämättä, järjen ja tunteen erillisuus alkoi menettää merkitystään. Turun Yliopistosäätiö on tästä hyvä esimerkki: se syntyi Turun Yliopiston valtiollistamista koskevien kiihkeiden ja vaikeiden neuvottelujen tuloksena.

Tässä yhteydessä on syytä muistaa, että varsinaisesti kyse ei ollut täysin uudesta instituutiosta, sillä sen edeltäjä Turun Yliopisto -niminen säätiö oli perustettu vuonna 1927. Vaikka uusi säätiö käsitettiinkin 1970-luvulla paljolti vanhan perinteen jatkajaksi, niin muutos oli kuitenkin sen verran oleellinen, että on perusteltua puhua uuden säätiön synnystä. Kun Turun Yliopisto -niminen säätiö merkitsi yhtä suurta kokonaisuutta (juridisesti Turun Yliopisto oli yhtä kuin säätiö), niin uusi säätiö syntyi erilliseksi tukipylvääksi Turun yliopistolle. Yhteys vanhaan näkyi kuitenkin mielenkiintoisesti kieliasun tasolla. Vuonna 1974 Turun Yliopisto muuttui Turun yliopistoksi, mutta menneestä jäi jäljelle Turun Yliopistosäätiö, jonka nimen jälkiosan iso Y-kirjain oli harkittu valinta. Voisi kaikei sanoa, että perinne ja muutos olivat säätiön syntyä koskevien neu-

vottelujen avaintermiit. Näissä neuvotteluissa päällimmäisenä kulkivat rationaaliset vaateet, mutta niihin kiinnittyneinä vaikuttivat tunteilla ladatut ajatukset ja ideologiat siitä, mikä oikein on yliopiston ja säätiön tehtävä yhteiskunnassa.

Turun Yliopiston valtiollistamisprosessin suurin kiistakapula liittyi yliopistoideologiaan. Tässä erottui kaksi selkeää linjaa. Toisella laidalla olivat ne, jotka ajoivat korkeakoululaitoksen päättäväisellä ja sen kautta koko toiminnan keskittämistä valtiovalle. Toisesta ääripäästä löytyivät yliopiston sisäisen autonomian kannattajat, jotka eivät kuitenkaan pyrkineet kieltämään perinteellistä kuuliaisuussuhdetta laajempaan korkeakoulupolitiikkaan. Mahdotonta se olisikin ollut, sillä sotien jälkeen yksityisten, alati laajenevien yliopistojen oli entistä vaikeampaa toimia omin taloudellisin resurssein ilman valtiovalan apua. Osana toiminnan kasvua yliopisto oli vähitellen fyysisesti siirtynyt Ryssänmäen alueelle Kauppatorin laidalta sijaitsevasta Phoenix-hotellista, josta lopullisesti luovuttiin 1959. Tästä kasvusta kertoo myös opiskelijamäärien muutos. Kun vuonna 1954 Turun Yliopistossa oli 850 opiskelijaa, vuonna 1967 luku oli jo 5974.

Valtiollistamiskysymyksen ohella päänvaivana oli myös Turun Yliopiston juridinen asema. Suurinta epämääräisyyttä aiheutti Turun Yliopiston kaksijakoinen luonne toisaalta lähinnä taloudellista toimintaa harjoittavana säätiönä ja toisaalta opetus- ja tutkimustoimintaan keskittyneenä akateemisena oppilaitoksena. Taloudellis-juridisen tilanteen käydessä sie-tämättömäksi kiistakysymykseksi nousikin yliopiston ja Turun Yliopisto-nimisen säätiön erottaminen toisistaan; oikeastaan kiisteltiin siitä, tulisiko säätiö lakkauttaa kokonaan vai ei.

Turun Yliopiston historian kirjoittaneen Tauno Perälän mukaan 1960-luvulla hahmottui lopulta neljä ratkaisumallia. Yliopiston oman ehdotuksen mukaan siihen asti yhtenä kokonaisuutena toiminut Turun Yliopisto -niminen säätiö tulisi jakaa kahdeksi yksiköksi, Turun Yliopistoksi ja sitä tukevaksi säätiöksi, joka omistaisi yliopistossa olevan kiinteän ja irtaimen omaisuuden, ei kuitenkaan valtion varoin hankittua. Sen sijaan opetusministeriön ja valtiovarainministeriön yhteisen kannan mukaan koko säätiö tulisi lakkauttaa. Kolmantena vaihtoehtona esille nousi Turun Yliopiston kiinteän ja irtaimen omaisuuden siirtäminen »erilliseksi oikeussubjektiksi» muodostettavan yliopiston omaisuudeksi, jolloin säätiö jäisi huolehtimaan rahoitusomaisuudesta. Neljänneksi palattiin voimassa olevaan järjestelmään, jonka mukaan jakamista ei suoritettaisi, vaan yliopisto ja säätiö muodostaisivat edelleen yhden kokonaisuuden. Tärkeintä oli vain saada yliopiston toiminta selkeästi lakiin perustuvaksi.

Proessin edetessä neljäs vaihtoehto ehti saada kannatusta sekä valtiovarainministeriössä että yliopiston taloushallituksessa, mutta sen toteuttaminen osoittautui käytännössä mahdottomaksi. Vuonna 1967 voimaan astunut laki korkeakoululaitoksen kehittämisestä merkitsi yliopistoille ja korkeakouluille suunnattujen valtionavustusten määrän huomattavaa lisäystä. Kun yksityinen Turun Yliopisto oli kuitenkin lain mukaan velvollinen suorittamaan 30 prosenttia kolmen tiedekunnan ja kirjaston toiminnan sekä hallinnon aiheuttamista menoista, taloudellinen painolasti osoittautui liian raskaaksi. Resursseja menojen peittämiseen ei ollut. Uudet suunnitelmat olisi tietenkin voinut yksinkertaisesti jättää toteuttamatta, mutta tätä vaihtoehtoa hillitsi pelko siitä, että muut yliopistot, nimenomaan valtion yliopistot, ajaisivat kehityksessä Turun Yliopiston ohi. Ongelmaa lietsoivat myös laajemmat korkeakoulupoliittiset kuohunnat. Opiskelijat olivat alkaneet voimakkaasti vaatia oikeutta osallistua yliopistopolitiikkaan, mahdollisesti jopa tasavertaisina toimijoina esimerkiksi professorikunnan kanssa kuten ns. mies ja ääni -kiistassa esitettiin. Kun kaiken tämän päällä vaikutti lisäksi vahva vaatimus kansallisen yliopistojärjestelmän yhtenäistämisestä, yksityinen Turun Yliopisto näytti tulleen lopullisesti tiensä päähän.

Turun Yliopiston oikeudellista asemaa ryhdyttiin uudelleenmäärittämään monivaiheisen lakiprosessin kautta. Ensimmäisen lakiesityksen mukaan valtio olisi maksanut yliopiston menot kokonaisuudessaan, mutta yliopisto olisi kuitenkin säilynyt luonteeltaan valtionapua saavana itsenäisenä laitoksena. Esityksessä yliopistosta erotettu säätiö lupautui lahjoittamaan kiinteistönsä valtiolle, joka puolestaan huolehtisi yliopiston kaikista menoista. Esisopimus valtiollistamisesta ehdittiin allekirjoittaa, mutta lakiehdotus ei kuitenkaan koskaan ehtinyt valiokuntakäsittelyyn eduskunnan hajottua syksyllä 1971. Ennen tätä dramaattista käännettä yliopiston rehtori Kaarlo Hartiala oli turhaan yrittänyt kiirehtiä asiaa ja käynyt jopa presidentti Urho Kekkosen puheilla. Uudessa poliittisessa tilanteessa vanha lakiehdotus ei enää saanutkaan yksimielistä kannatusta. Asiaa käsittelemään perustettu työryhmä totesi tarjolla olevan kaksi mahdollisuutta. Yliopisto voitaisiin joko säilyttää säätiön tukemana yksityisenä yliopistona, kuten edellinen lakiesitys oli edellyttänyt, tai se olisi valtiollistettava.

Neuvottelujen edetessä työryhmän valtiovaltaa edustavat jäsenet alkoivat vahvasti kallistua jälkimmäisen vaihtoehdon kannalle. Pitkällisten sovittelujen jälkeen päädyttiin kuitenkin lakiesitykseen, joka ei yliopiston tehtävien määrittelyjen osalta juurikaan poikennut vuoden 1971 esityksestä. Valtiollistaminen oli itsestäänselvyys, mutta Turun Yliopiston syntyhistorian huomioiden hallitus katsoi eduskunnalle antamassa esityksessään, että yliopiston »olisi säilytettävä tietty itsenäisyys ja oma-

peräisyys niissä rajoissa kuin se valtion yliopiston ollessa kysymyksessä on mahdollista». Vuonna 1975 yliopiston rehtoriksi valittu Osmo Ikola kuvaa muistelmissaan tällaisia lausumia tyypillisiksi poliitikkojen rauhoittelufraaseiksi, mutta jotain tottakin noissa sanoissa oli. Turun yliopisto sai muun muassa säilyttää kanslerilaitoksensa, jollainen sillä oli ollut perustamisestaan lähtien.

Prosessin päätteeksi yksityisen yliopiston tuhkasta syntyi erillinen Turun Yliopistosäätiö, jonka tehtäväksi jäi sopimuksen mukaan yksiselitteisesti »valtion yliopistona toimintaansa jatkavan Turun yliopiston toiminnan tukeminen». Säätiön roolin ja suuruuden määrittely oli koko prosessin vaikeimpia neuvottelukysymyksiä. Lopputuloksena säätiö sai pitää Vanhalingan kartanon, ja taloudelliseksi rasitteeksi muodostuneesta Tuorlan kartanosta valtio maksoi sille 5 miljoonaa markkaa. Stipendirahastot siirtyivät pääosin valtiolle, mutta osa niistä sentään jäi säätiön haltuun.

Presidentti hyväksyi lain Turun yliopistosta joulukuussa 1973, ja se astui voimaan seuraavan vuoden elokuussa.

Häät vai hautajaiset?

Säätiön synnyn kaikkien kiemuroiden ja sotkujen selvittäminen vaatisi enemmän tilaa kuin tässä on mahdollista esittää. Edellä mainittu prosessi on hahmoteltu vain pääpiirteittäin. Oleellista siinä kuitenkin oli ennennäkemätön kiihkeys ja neuvottelujen runsaus: yliopiston valtiollistamiseen ja säätiön syntyyn latautui runsaasti voimakkaita äänenpaino-

Tässä vaiheessa kansleri Tauno Nurmela vielä naurattaa. Sittemmin kaatunutta Turun yliopiston valtiollistamisen esisopimusta allekirjoittivat vuonna 1971 vas. teollisuusneuvos Veikko Valavaara ja rehtori Kaarlo Hartiala. Seisomassa Nurmela, opetusministeri Jaakko Itälä ja osastopäällikkö Jaakko Numminen.

Turun yliopisto

ja, jotka omalta osaltaan kertovat siitä, että kyseessä ei ollut pelkkä lakitekninen murheenkryyni tai köyden veto resursseista vaan myös ideologis-kulttuurinen koetinkivi.

Keväällä 1974 kansleri Tauno Nurmela valotti omalta kannaltaan keskustelun aate- ja kulttuurihistoriallista taustaa kirjoituksessaan Turun Ylioppilaslehdessä. Nurmelan mukaan vuonna 1920 perustetun Turun Yliopiston yhtenä lähtökohtana oli käsitys yliopistosta uutena henkisenä voimanlähteenä, joka snellmanilaisessa hengessä palvelee kansan tarpeita. Toisena perusajatuksena oli teesi yliopiston täydellisestä riippumattomuudesta lähinnä suhteessa valtiovaltaan, minkä juuret puolestaan olivat yleiseurooppalaisessa yliopistojen autonomian perinteessä. Kolmas, sosiaalipsykologinen ja läheisesti kahteen ensimmäiseen liittyvä peruste oli toive ylläpitää ns. kansan yliopistoa eli vankkaa yhdysidettä kansan- ja korkeakulttuurin välillä. Konkreettisenä lähtökohtana oli tietenkin se tosiasia, että Turun Yliopisto oli kansan lahjoitusvaroin perustettu opin- ja tieteenahjo, »vapaan kansan lahja vapaalle tieteele», kuten vuonna 1959 paljastetut kuuluisat sanat päärakennuksen seinällä asian ilmaisivat. Tämä perinne oli nyt tullut käännekohtaan, jota Nurmela vakavana puntaroi:

Voidaan kysyä — ja tähän suuntaan käyviä kysymyksiä olen omin korvinkin kuullut tehtävän —, eikö Turun Yliopiston perustamisvuosien uljas ideologia, jonka näemme viiteen sanaan puristettuna yliopiston päärakennuksen julkisivussa, ole ristiriidassa valtiollistamisen kanssa ja eikö siis vietettäessä perustamisen vuosijuhlaa Kalevalan päivänä 1974 samalla kertaa tavallaan vietetä siihen johtaneen kansallisen sivistysliikkeen hautajaisia?

Vaikka Nurmela vaikutti pettyneeltä, taitavana esseistinä hän myös pyrki kylvämään toivon siemeniä vetoamalla valtiovallan viisauteen:

Myös valtion yliopisto voi auttaa kansakuntaa ja tositilanteen tullen myös valtiovaltaa itseään vain siinä tapauksessa, että se on lainsäädännöllisesti sekä taloudellisesti mahdollisimman suuressa määrin autonominen, siis valtiovallastakin itsestäänkin mahdollisimman riippumaton. Eivät siis nyt ole kyseessä Turun yliopiston ideologian hautajaiset, vaan historialliseen kehitykseen, käytännölliseen välttämättömyyteen, molemminpuoliseen etuun ja molemminpuoliseen ymmärrykseen perustuvat, toivon mukaan yhä suurempaa hedelmää tuottavat häät.

Nurmela siis toivoi häitä mutta pelkäsi muutoksen merkitsevän hautajaisia. Mitä tai keitä nämä Nurmelan vihjaamat »hautaanpanijab» sitten olivat? Koko kiista oli paljolti poliittisesti määrittyneenä, ja sen perusrintamat olivat muotoutuneet jo syksyn 1969 mies ja ääni -keskustelussa. Tuol-

loin rintaman toisella puolella olivat yhtäläistä äänioikeutta yliopistoon ajaneet, vasemmistoon ja keskustaan tukeutuneet opiskelijat ja opetusministeriö. Toisella puolella vaikutti poliittinen oikeisto ja sen lehdistön tukema professoririntama. Valtiollistamiskysymyksen yhteydessä vasemmisto asettui valtionyliopiston kannalle oikeiston ajaessa yliopistolle itsenäistä julkisoikeudellista asemaa.

Valtiollistamisen kannatus ja samalla säätiön vastustus henkilöityi paljolti Mikko Niemeen, Turun Yliopiston professoriin ja opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston osastopäällikköön, joka sitkeydellään aiheutti harmaita hiuksia itsenäisen yliopiston kannattajille. Persoonallisista lausunnoistaan tunnettu rehtori Kaarlo Hartiala valaisi Turun Yliopiston vuosipäivän puheessaan 1974, kuinka neuvottelut olivat jossain vaiheessa vaarassa kuihtua kokonaan, koska Niemi itsepuolustavasti vaati muun muassa Tuorlan luovuttamista valtiolle. Osmo Ikola puolestaan kuvaa muistelmissaan Niemeä henkilöksi, jota professorikunnassa pidettiin toisinajattelijana ja joka ei juurikaan nauttinut luottamusta virkaveljien keskuudessa.

On syytä muistaa, että tällaiset lausunnot edustivat tietenkin vain kolikon toista puolta. Tosiasiassa Niemi, joka toimi loogisesti oman vakaumuksensa mukaisesti, ei missään nimessä ollut ajatuksineen yksin. Sittemmin yliopiston kanslerina toiminut professori Jaakko Nousiainen muistuttaa, että suuri osa yliopiston opettajista ja professoreista halusi valtiollistamista. Keskeinen kysymys koski lähinnä valtiollistamisen mitataavaa, ja kuten yleensä, äärimmäiset mielipiteet pääsivät helpoiten esille. Kuvaava esimerkki tästä oli Turun Yliopiston Ylioppilaskunnan kansanrintamaryhmien ääniin pohjautunut lausunto, jonka mukaan säätiön suhteen parhain ratkaisu olisi, jos »koko säätiön omaisuus siirrettäisiin valtiolle ja säätiö tarpeettomana lakkautettaisiin».

Vastaavia näkemyksiä tuotiin myös eduskunnassa esille. Turun yliopistoa koskevaa lakia säädettyä eduskunnan sivistysvaliokunnan kolme kansandemokraattista jäsentä esitti vastalauseen, jonka mukaan säätiön olemassaolo on ristiriidassa korkeakoulun autonomian vaatimusten kanssa: »Säätiöllä tulisi olemaan huomattava merkitys korkeakoulun sisäiseen päätöksentekoon, koska se määräisi varsin pitkälle uusien toiminnallisten ratkaisujen rahoitusmahdollisuuksista.» Edelleen vastalauseen mukaan »säätiötä ei tulisi perustaa, vaan sille siirrettäväksi esitetyt varat Tuorlan ja Wanhalinnan kartanoita lukuun ottamatta olisi siirrettävä Turun yliopistolle valtiollistamisen yhteydessä». Itse asiassa vasemmiston piirissä väläyteltiin aika ajoin laajempaan vaatimukseen siitä, että koko säätiölaitos pitäisi Suomessa lakkauttaa ja siirtää osaksi valtion toimintaa.

Tässä itsenäisyys vs. valtion holhous -kiistassa Turun Yliopistosäätiön perustamisella oli siis olennainen rooli. Säätiön puolustajien mukaan sen tehtävänä oli taata taloudellinen liikkumatila uudelle Turun yliopistolle. Käytännössä kysymys kytkeytyi rahaan: kuinka paljon uusjaossa annetaan valtiolle ja mikä on säätiön osuus? Osmo Ikola on muistellut, kuinka termi »sallittavuusraja» tuli hyvin tutuksi. Kaarlo Hartialan mukaan neuvotteluprosessissa tätä sanontaa käytti ensimmäistä kertaa valtiosihtööri Paul Paavela jo vuonna 1969. Tällä termillä tarkoitettiin sitä ylärajaa, jonka valtion edustajat asettivat määritellessään yliopistosta erotettavalle säätiölle jäävää omaisuutta. Lopputuloksen jälkeen Mikko Niemi lohdutteli yliopiston riippumattomuuden kannattajia: »Mitä sitten taloudelliseen liikkumavaraan tulee, siinähän Turun yliopisto on onnistunut sataprosenttisesti: heillä on suuri yksityinen rahasto käytettävissään.»

Ottaen huomioon säätiölle jääneen lopullisen omaisuuden määrän, jonka tuotolla pystyttiin tuolloin kattamaan 1–1,5 % Turun yliopiston vuosibudjetista, puheet taloudellisesta liikkumatilasta vaikuttavat jälkikäteen absurdeilta. Kyse oli sittenkin enemmän periaatteesta, »uljaan ideologian» ylpeästä vaalimisesta kuin todellisesta liikkumatilan luomisesta. Säätiön symbolinen merkitys oli taloudellista merkitystä suurempi.

Valtio iltalypsyllä

Monet valtiolistamisprosessia seuranneet ja säätiön toimintaan osallistuneet henkilöt ovat kuvanneet lopputulosta sanoin »säätiö onnistuttiin pelastamaan». Jaakko Nousiaisen mukaan yliopiston piirissä vallitsi 1970-luvulla yleisesti käsitys torjuntavoitosta, toisin sanoen väistämättömässä muutostilanteessa kyettiin säilyttämään ainakin hitunen entisestä kokonaisuudesta. Juhani Leppä, joka aloitti säätiön asiamiehenä välittömästi sen perustamisen jälkeen ja sai pian myös toiminnanjohtajan vakanssin hoitaakseen, on väittänyt onnistuneiden neuvottelujen syyksi ensinnäkin Turun Yliopiston perustamisen historiasta kummuneita tekijöitä: autonomian perinteen nimissä »valtiolle ei haluttu antaa markan markkaa». Toiseksi säätiön takana oli joukko aikakauden järeimpiä poliittis-taloudellisia neuvottelijoita, jotka onnistuivat yli puhumaan opetusministeriön edustajat:

Meillähän oli hirvittävä rekyyli... meidän puolellahan oli neuvottelemassa kaksi Suomen mahtavinta miestä, talouspuolelta KOPin pääjohtaja Matti Virkkunen ja Pohjolan pääjohtaja Tauno Angervo, jotka puhelinsoitolla heilutti rahoja enemmän kuin Suomen valtion budjetti!

Kysymys säätiön asemasta ei kuitenkaan ratkennut kertasopimuksella, ja esimerkiksi Lepän mukaan valtion jälkivaateissa olikin jonkin verran

»iltalypsyn makua». Tarkastaessaan Turun yliopiston vuoden 1975 taloutta Valtiontalouden tarkastusvirasto päätyi tulkitsemaan säätiön omistamia As Oy Yliopistorinne -nimisen yhtiön osakkeita niin, että ne itse asiassa kuuluisivat valtiolle luovutettavaksi sovittuun irtaimistoon. Käytännössä tämä tulkinta tarkoitti, kuten Osmo Ikola on muistelmissaan luonnehtinut, että arvopaperitkin voisivat juridisessa mielessä olla irtaimistoa. Ikolan tulkinnan mukaan säätiön tilanne oli hetken aikaa uhkaava, sillä sen omaisuus oli pääosin sijoitettu arvopapereihin, ja tämän uuden vaatimuksen toteuttaminen olisi merkinnyt kassan hupenemista tyhjiin. Säätiön olemassaolon perusta tuskin oli näin vaakalaudalla, mutta opetusministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen lopputuloksena valtiolistamissopimusta päädyttiin kuitenkin tarkentamaan — säätiön eduksi. Lepytykseksi säätiö sitoutui kuitenkin vuokraamaan osan ao. huoneistosta yliopistolle yhtiövastikkeen suuruista vuokraa vastaan sekä tekemään tarpeellisen »pensseliremontin».

Turun Yliopistosäätiön suhde valtiovaltaan, lähinnä opetusministeriöön, käynnistyi siis takkuillen, ja itse asiassa varovaisuus leimasi säätiön suhdetta valtakunnalliseen tiedepolitiikkaan vielä pitkään sen jälkeenkin. Luodessaan toimintalinjoja ja tehdessään päätöksiä yliopiston tukemisesta säätiö joutui koko ajan huomioimaan, ettei se vain samalla olisi nakertanut yliopistolle myönnettävän valtionavustuksen määrää tai vaikkapa Suomen Akatemian ja valtakunnallisten tiedesäätiöiden kohdentamaa rahoitusta. Professorin ja myöhemmin rehtorin ominaisuudessa säätiössä toimineen Arne Rousin mukaan hän sai aina silloin tällöin kuulla

Professori Arne Rousi Turun yliopiston päärakennuksen edustalla. Rousi toimi Turun Yliopistosäätiön valtuuskunnassa 1982–1987 ja hallituksessa 1988–1993.

Turun yliopisto

esimerkiksi Suomen Akatemian päätösten yhteydessä, että »teillähän on se säätiö siellä Turussa»; myös kansleri Keijo Pauniolla on ollut vastaavia kokemuksia. Säätiö onnistui kuitenkin tasapainoilemaan erikoislaatussa asemassaan, eikä suurempia kiistakysymyksiä noussut esiin. Joka tapauksessa etenkin valtio säilyi pitkään eräänlaisena peikkona, johon oli syytä pitää hyvät joskin etäiset välit.

Turun Tietokuva Oy

Toiminnan vakiintuminen

Dramaattisten alkuvaiheiden jälkeen Turun Yliopistosäätiö ryhtyi nopeasti etsimään suuntalinjojaan. Ensimmäisenä itsenäisenä vuonna 1975 yliopiston tukeminen ei vielä päässyt systemaattisesti alkuun, koska säätiön täytyi valtiollistamissopimuksen velvoittamana keskittyä humanistisen tiedekunnan toisen laitospääntöksen Juslenian loppuunrakentamiseen. Samoihin aikoihin äkillisesti ilmaantunut talouslama, jonka johdosta presidentti Kekkonen julisti maahan kansallisen hätätilan, loi omalta osaltaan epävarmuuden tilaa toiminnalle.

Seuraavana vuonna säätiö kuitenkin jo perusti oman toimistonsa Yliopistonkatu 24:ssä olevaan huoneistoon ja irtaantui näin fyysisestikin Turun yliopistosta. Samalla sääntöjen mukainen toiminta yliopiston

tukemisesta hakeutui omiin uomiinsa. Käytännössä tämä tarkoitti säätiön määrärahojen julistamista yliopiston laitosten, opettajien, tutkijoiden ja tutkimusryhmien haettaviksi kevään aikana, minkä lisäksi määrärahoja myönnettiin joustavuuden nimissä myös varsinaisen jaon ulkopuolella. Yhteensä yliopiston toiminnan tukemiseen ohjattiin ensimmäisenä apurahavuonna vähän yli miljoona markkaa. Tuettuja projekteja oli kaikkiaan 24, joukossa mm. vs. professori Timo Airaksisen »Filosofinen totuuden koherenssi-teoria», professori Vilho Niitemaan »Itämeren piirin historia» ja professori Paavo Kallion »Lapin koivutuhon ekologinen tutkimus», jolle myönnettiin suurin apurahamäärä, 70 000 mk.

Tyhjä tila odottaa täyttäjäänsä. Juslenian louhintatyöt valmistuivat 1972, mutta valtiollistamiskysymyksen mutkistuessa varsinaista rakentamista ei uskallettu aloittaa ennen kuin yliopiston asema määriteltiin esisopimuksessa kesällä 1973.

Jo ensimmäisenä määrärahojen jakovuonna löytyivät ne linjat, jotka ovat myöhemminkin määrittäneet

Turun Yliopistosäätiön tukipolitiikkaa. Keskeisimmäksi avustuskohteeksi muotoutui kansainvälistä merkitystä omaavien tutkimusprojektien lohko, jonka lisäksi muina painotuskohteina olivat tieteellisten symposiumien ja kongressien järjestäminen, ulkomaiset kongressi- ja tutkimusmatkat, vierailevien tutkijoiden ja luennoitsijoiden, ensisijassa ulkolaisien, kutsuminen, väitöskirjan käännös- ja painatuskulut, tutkimusten käännöskulut ja opetusretkeilyt. Vuonna 1999 lohkot eivät olleet oleellisesti muuttuneet, poikkeuksena nuoren tutkijan apurahat, jonka jakaminen sekini aloitettiin jo vuonna 1977. Määrärahojen päälinjaukset muotoutuivat siis hyvin nopeasti pysyviksi, eikä niitä ole sen jälkeen nähty tarpeelliseksi korjata.

Apurahatoimintaa koskeva tärkein muutos koettiin vuonna 1980, jolloin aikaisemmin kolmihenkinen hakemusten arviointiryhmä muuttui kuusihenkeiseksi. Hakemusten ja samalla työmäärän kasvaessa asiantuntijoiden joukkoa oli käytännössä pakko laajentaa. Osaltaan tätä kasvua kuvastaa tuettujen tutkimusprojektien vuosittainen lukumäärä, joka on lähes viisinkertaistunut sitten ensimmäisen apurahavuoden:

- 1976: 22 tutkimusprojektia
- 1980: 43 tutkimusprojektia
- 1985: 52 tutkimusprojektia
- 1990: 52 tutkimusprojektia
- 1995: 87 tutkimusprojektia
- 1999: 111 tutkimusprojektia

Myös määrärahojen volyymi on kasvanut melko tasaisesti koko säätiön historian ajan. Indeksoituna markkamäärien muutokset tosin kertovat enemmän 1990-luvulla tapahtuneesta vakiintumisesta kuin radikaalista noususta (indeksoitu luku suluisissa):

- 1976: 1,0 miljoonaa markkaa (3,2)
- 1980: 1,3 miljoonaa markkaa (2,9)
- 1985: 2,1 miljoonaa markkaa (3,1)
- 1990: 3,9 miljoonaa markkaa (4,5)
- 1995: 4,3 miljoonaa markkaa (4,4)
- 1999: 5,2 miljoonaa markkaa

Yliopiston ulkopuolisen rahoituksen kasvaessa voimakkaasti 1990-luvun aikana säätiön suhteellinen rooli lienee markkamäärällisestä noususta huolimatta itse asiassa pienentynyt, kertoo säätiön toiminnassa vuodesta 1984 asti mukana ollut toimistopäällikkö Rauno Mannila. Jos tämä tosiasia saakin valtiolistamisprosessin yhteydessä säätiön tehtäväksi kuulutetun taloudellisen liikkumatilan luomisen yliopistolle vaikuttamaan ylimitoitetulta, niin mikrotasolla ja henkisessä mielessä tilanne on tietenkin aivan toisenlainen. Säätiön myöntämien apurahojen tarpeellisuus ei ole missään mielessä vähentynyt, pikemminkin päinvastoin.

Turun Yliopistosäätiön määrärahojen kohdentamisen historiassa huomio kiinnittyy kansainvälisyyden painotukseen. Juhani Leppä on pitänyt tätä linjausta joustavuuden säilyttämisen ohella säätiön onnistuneimpana ratkaisuna, ja epäilemättä se ennakoikin niitä kansainvälistymisvaatimuksia, joita suomalaisiin yliopistoon alkoi yhä enenevässä määrin kohdentua 1980-luvulla. Tästä linjauksesta ei säätiön sisällä ole tarvinnut paljontaan keskustella: »Periaatteessa ei ikinä vastattu ei», Leppä muistelee vierailevia tutkijoita koskevia apurahahakemuksia. Sen sijaan muusta kohdentamisesta on aika ajoin neuvoteltu.

Apurahoja jaettaessa voidaan valita kaksi lähtökohtaista mallia: joko jaetaan suurelle joukolle pienempiä määriä tai pienemmälle joukolle suurempia määriä. Turun Yliopistosäätiö on pääosin noudattanut ensinmainittua mallia, vaikka halukkuutta on aika ajoin myös ollut jakaa näytettäviä apurahoja — kenties imago-syistä ja julkisuusarvosta johtuen, mutta osin varmaan myös 1990-luvulla esiin noussutta huippututkimuspolitiikkaa myötäillen. Rauno Mannilan mukaan peruslinjana on — sen lisäksi ettei mennä valtion budjetin alueelle — kuitenkin kansainvälisyyden painottamisen ohella ollut »laittaa alkuun projekteja, joilla ei vielä ole rahoitusta». Juhani Lepän näkemyksen mukaan »riskin ottaminen

Apurahalla alkuun: Vuonna 1988 Turun Yliopistosäätiön hallituksen puheenjohtaja Reino Vuorinen ojensi stipendin muun muassa kulttuurihistorian jatko-opiskelijalle Timo Tarmiolle.

Turun yliopisto

Säätiön apurahatilaisuudessa 1978 määrärahoja saivat dosentti Juha Niinikoski, professori Kerttu Saarenheimo, fil. lis. Liisi Huhtala sekä apulaisprofessori Rauno Tenovuo.

Turun Tietokuva Oy

oli tärkeää apurahajaossa». Toimintakertomusten apurahaluetteloita selattaessa käykin ilmi, että rahaa on kohdennettu enemmän muualle kuin huippututkimukselle, ei kuitenkaan perustutkintoon, jonka tukeminen on perinteisesti ollut enemmän vuonna 1917 perustetun aatteellisen yhdistyksen, Turun Suomalaisen Yliopistoseuran tehtävä.

Lahjoituksia ja omaisuudenhoidtoa

Aikakautta 1970-luvun puolivälistä 1990-luvun puoliväliin voidaan Turun Yliopistosäätiön historiassa pitää muiltakin kuin määrärahojen jaon osalta vakiintumisen aikana. Säätiön varainhankinta ja sijoitustoiminta asettuivat tuolloin uomiinsa. Säätiön hyväksi on jatkuvasti myönnetty testamentteja ja lahjoituksia, joiden virta on kuitenkin ollut toiminnan luonteesta johtuen epätasainen. Näitä varoja ei olla mitenkään aktiivisesti kalasteltu. »Ei me voida lähteä vanhainkotiin rahoja keräämään», säätiön nykyinen asiamies Pekka Kanervisto muistuttaa. Tässä suhteessa säätiö onkin ollut erityisen varovainen ja pitänyt hyvin vähän melua itsestään: lahjoitukset tulevat jos ovat tullakseen, korkeintaan virtaa voi edesauttaa ylläpitämällä hyvää julkista profiilia.

Lahjoituksia on vuosien varrella tullut mitä erilaisimmilta tahoilta, joskin monilla on ollut jonkinlaisia kytkentöjä yliopistoon. Teollisuusneuvos Reino Vuorinen, joka vuosina 1978–1995 toimi ensin säätiön hallituksessa ja sitten valtuuskunnassa, muistaa lämmöllä näitä lahjoittajia: »Vanhassa pienessä yliopistossa oli eräskin kanslisti, joka koko ikänsä teki siellä työtään, 30–40-luvulta 80-luvulle, ja lahjoitti sitten huoneistonsa säätiölle.»

Lahjoitusten ja testamenttien pääpaino on ollut lääketieteelle edullisempi kuin vaikkapa humanistisille tai yhteiskunnallisille tieteil-

le, piirre, joka on tunnusomaista suomalaisille tiedesäätiöille yleensäkin. Osa lahjoituksista on suunnattu Turun Yliopistosäätiön yleisrahastoon tai jo olemassaolevaan nimikkorahastoon, osa lahjoittajista on kuitenkin toivonut kokonaan uuden nimikkorahaston perustamista. Näiden rahastojen määrä on neljännesvuosisadan aikana kasvanut viidestä viiteenkymmeneen.

Turun Yliopistosäätiön tehtävänä on hoitaa varoja siten, että rahastoille saadaan vuosittain tuotto apurahojen maksuun. Omaisuudenhoito perustuu osinko-, korko- ja vuokratuloihin, joista apurahat maksetaan. Toisin sanoen omaisuuden myyntivoitoilla kartutetaan rahastojen pääomia joko säätiön oman harkinnan mukaan tai rahastojen sääntöjen määräämillä tavoilla. Pää tavoitteena on pääoman kartuttaminen niin, että rahan arvon muuttuessa apurahan määrä pysyy riittävällä tasolla. Mikäli säätiön tasaisesti kasvanut tase asetetaan laajempiin taloudellisiin kaariin kuten 1970-luvun energiakriisiin ja talouslamaan, 1980-luvun nousukauteen, 1990-luvun alun lamaan ja sitä seuranneeseen uudelleen nousuun, tässä on onnistuttu. Suuria hairahduksia ei ole ollut eikä toisaalta äkillisiä piikkejä ylöspäin, mikä on seurausta sekä säätiön perinteestä hajauttaa sijoitusomaisuutta monelle taholle että myös pitkien sijoitushorisonttien (20–30 vuotta) painottamisesta.

1990-luvun puolivälistä lähtien omaisuudenhoitoon on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Vuonna 1995 luotiin uusi rahastojen tuottojen laskentajärjestelmä, ja seuraavan vuonna asiamies Pekka Kanerviston aloitettua toimintansa perustettiin erityinen sijoitustoimikunta. Heti tämän perään laadittiin kymmensivuinen sijoituspolitiikkaa koskeva asiakirja, jonka linjanvedoista Kanervisto on syystä ylpeä: »Omaisuuden hoitajat ovat antaneet siitä ylistäviä kommentteja.» Jos apurahojen jaoissa »positiivinen riskinotto» on ollut ainakin Juhani Lepän mukaan hallitseva piirre, niin sijoitustoiminnan määreet ovat olleet täysin vastakkaiset. Ohjelman mukaan omaisuuden hoidossa ennusteita tehdään varovaisella näkemyksellä minimi- ja maksimiriskejä silmällä pitäen. Perussäännöksi on muodostunut, että yhden yhtiön osuus osakesalkusta voi olla enintään 15 %. Poikkeuksen osakesalkussa muodostaa Huhtamäki Oy:n arvopapereiden merkittävä osuus, mikä selittyy sekä historiallisilla syillä (kauppaneuvos Heikki Huhtamäeltä sota-aikana saatu suuri lahjoitus, joka yliopiston valtiollistamisen yhteydessä jäi säätiölle) että säätiön merkittävällä äänivaltaosuudella.

Rouva Martta Pikarla on juuri myöntänyt Turun Yliopistosäätiölle lahjoituksen, jonka hallituksen puheenjohtaja, teollisuusneuvos Reino Vuorinen on ilomielin vastaanottanut. Kuva vuodelta 1989.

Vaikeita vuosia

Osaketoinnin lisäksi säätiö on koko historiansa aikana osallistunut kiinteistö- ja maakauppoihin. Osa näistä kaupoista on tehty suoraan yliopiston hyväksi. Esimerkiksi vuonna 1985 säätiö osti Turun yliopiston Lapin tutkimuslaitos Kevoa vastapäätä olevan lomakylän maa-alueet. Lomakylän rakennukset oli hankittu jo aikaisemmin. Vuonna 1992 säätiö teki päätöksen Yliopistonmäellä Horttokuja 1:ssä sijaitsevan rapistuneen suojelurakennuksen peruskorjaamisesta Turun korkeakoulujen vierailevien tutkijoiden käyttöön. Turun kaupungilta edullisesti ostettu rakennus, joka nimettiin Villa Hortukseksi, herätti julkisuudessa jonkin verran kiistelyä lähinnä Juhani Lepän kaksoismandaatin vuoksi, hänhän toimi tuolloin sekä säätiön asiamiehenä että kaupunginjohtajana. Kyse oli epäilemättä menettelytapaa koskeneesta virheestä, mutta tuolloin rehtorina toimineen Arne Rousin mukaan kohu oli suurelta osin aiheeton. Yliopiston kansainvälisten suhteiden kasvaessa huimaa vauhtia tutkija-asuntolan tarve oli äkillisesti muodostunut suureksi ongelmaksi, jonka selvittämiseksi tarvittiin nopeita ratkaisuja. Villa Hortus osoittautuikin varsin pian tarpeelliseksi koko yliopistoelämän kannalta.

Turun Yliopistosäätiön kiistellyimmäksi projektiksi muodostui vuonna 1995 yhdessä Suomen Yhdyspankki Oy:n (myöh. Merita Pankki) ja Stiftelsen för Åbo Akademin kanssa hankittu Verkahovi. Säätiön sisällä käytiin valtuuskuntaa myöten pitkään keskustelua siitä, olisiko alunperin 1870-luvulla valmistunut ja vuosina 1993–1994 mittavasti 216 miljoonalla markalla asuinkäyttöön saneerattu tehdasrakennus liian riskialtis sijoitus vai ei. Monimutkaisesti kehittynyt hanke nielaisi lopulta säätiön niin syvälle, että siitä peräytyminen osoittautui liian myöhäiseksi ja mahdottomaksi. Hallituksen nykyisen puheenjohtajan Tuomo Lähdesmäen mielestä hankalan ja epämiellyttävän prosessin pahin ongelma liittyikin itse asiassa päätöksentekoon. Pohjatyö oli puutteellinen, eikä ollut täysin selvää, mihin isossa hankkeessa oikein sitoudutaan: »Periaatteena voidaan pitää, että kaikkien ollessa samaa mieltä hankkeen riskittömyydestä se on vähäriskinen», Lähdesmäki muistuttaa. Näin ei Verkahovin kohdalla käynyt. Säätiön hallituksessa jouduttiin lopulta — hyvin poikkeuksellisesti — äänestämään asiasta, episodi, jota hankkeen puuhamies Juhani Leppä pitää kenties »pahimpana mokanaan» säätiöurallaan. Verkahovi kiistoinen onkin hyvä esimerkki siitä, kuinka säätiön toiminta on perinjuurin inhimillistä ja altis erilaisille törmäyksille. Yllättävää onkin se, että säätiön suhteellisen pitkän eliniän aikana kontroversiaaleja tilanteita on ollut näinkin vähän.

Verkahovi ei ollut pelkästään säätiön sisäinen ongelma vaan myös julkinen kysymys. Hankkeessa oli kyse varttuneemmalle vaelle suunnatusta

Tehtaasta asuinrakennukseksi: 1990-luvun alussa tehty suunnitelmaluonnos Verkahovin interiööristä.

Turun Tietokuva Oy

uudenlaisesta asumismuodosta, johon sisältyi laaja, yhden katon alla olevien palvelujen paketti. Kritiikkiä herätti muun muassa se, että osa asunnoista oli tarkoitettu ns. sviittiasunnoiksi. Niiden hinta oli halvempi, mutta asunnossa ei ole perintöoikeutta vaan se palautuu asujan kuoleman jälkeen sijoitusosakkeen omistajille. Arvostelijoiden mielestä tässä spekulointiin liikaa ihmisten kuolemalla, ja myös säätiön sisällä tästä keskusteltiin paljon. Laajemmassa mielessä keskustelu liittyi ajankohtaiseen sosiaalipoliittiseen kysymykseen palvelutaloista, joiden tarve kasvoi 1990-luvulla nopeaa vauhtia.

Julkinen kiinnostus näitä toimia kohtaan kertoi osaltaan myös siitä, että mediassa oli ryhdytty talouslaman vaikutuksesta entistä tarkemmalla suurennuslasilla synnyttämään erilaisten instituutioiden, järjestöjen, yhteisöjen ja vaikuttajahenkilöiden toimia. Verkahovi-kiistan yhteydessä myös säätiö sai tästä osansa, vaikka varsinaisesti polttopisteeseen ei jouduttukaan. Kiista sattui säätiön kannalta joka tapauksessa ikävään saumaan, sillä samana vuonna Juhani Lepän vero- ja tulositkut nousivat valtakunnalliseksi uutiseksi. Leppä erosi kaupunginjohtajan virastaan ja jätti samalla säätiön asiamiehen tehtävänsä. Vaikka Lepän ongelmat eivät niinkään liittyneet säätiön toimintaan ja vaikka eroratkaisu oli itsestään selvä, ei käy kiistäminen, etteikö vuonna 1995 olisi koettu säätiön dramaattisin kriisi sitten alkuaikojen valtiollistamisprosessin. Tuona vuonna hallitus kokoontui ennätykselliset 19 kertaa ja valtuuskuntakin kutsuttiin kolmesti kokoon. »Se oli ikävä vaihe», Rauno Mannila muistelee.

Säätiön jatkuvuuden kannalta ongelmana oli myös se, että toiminta oli pyörinyt oleellisesti Juhani Lepän ympärillä: esimerkiksi vuonna 1993 hän hoiti sekä asiamiehen että hallituksen puheenjohtajan toimia. Lepälle säätiö oli — hänen myöhempien sanojensa mukaan — »pirun rakas asia», eikä hänen ansioitaan sen luotsaajana esimerkiksi läpi alkutyrskyjen voidakaan kiistää. Lankojen keskittyminen yksiin käsiin johti kuitenkin vääjäämättä vaikeuksiin. Lepän eron jälkeen pudottiin hetkeksi tyhjän päälle. Hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valitusta Tuomo Lähdesmäestä tuntui »ikään kuin tulis asumattomaan taloon ja katsois ympärilleen että mitä täällä onkaan». Kun Pekka Kanervisto valittiin seuraavana vuonna uudeksi asiamieheksi, Lähdesmäen ja muiden taakka alkoi oleellisesti helpottua: »Yllättävän hyvin ja nopeasti saatiin sekava tilanne kliirattua».

Vuoden 1995 jälkeen säätiö onkin pyrkinyt tietoisesti pääsemään eroon vanhoista käytänteistä kohti avoimempaa ja suunnitelmallisempaa toimintaa. »Oli kuin pato olisi murtunut», hallituksen varapuheenjohtaja, konsuli Benito Casagrande kuvaa murrosta. Jaakko Nousiaisen mukaan järjestelmä muuttui hyvin perusteellisesti; se tehostui, rationalisoitui ja muuttui oleellisesti sekä sisäisen että ulkoisen tiedonkulun osalta. Kantapään kautta opittiin, että paras valtti säätiön strategiassa on täysi avoimuus. Tätä linjausta Tuomo Lähdesmäki mielellään painottaa: »Yleishyödyllisen yhteisön toiminnassa ei pitäisi olla mitään sellaista, mistä ei voisi milloin tahansa puhua julkisuudessa.»

Vanhaa ja uutta dynaamisesti

Puhuttaessa Turun Yliopistosäätiön kiinteistö- ja maakohteista ei voida sivuuttaa Liedossa sijaitsevaa Vanhalinnan kartanoa, joka muodostaa mielenkiintoisen luvun säätiön historiassa. Kartano, jonka Mauno ja Ester Vanhalinna olivat lahjoittaneet vuonna 1956 Turun Yliopistolle ja joka »pelastettiin» valtiollistamisneuvotteluissa, muodostui säätiölle rakkaaksi joskin myös ongelmalliseksi lempilapseksi. Kartanon lahjoittajat olivat lahjoituskirjassa esittäneet toivomuksen, että tilaa viljeltäisiin mallitilana, tilan tuotto käytettäisiin yliopiston arkeologisen opetuksen ja tutkimuksen kuluihin ja että kartanon alakerros säilyisi ennallaan 1940-luvun asussaan. Kartano monine rakennuksineen muodostettiin Vanhalinnan museoksi.

Turun Yliopistosäätiön toimintakertomusten loppusivuilla käytiin vuosi vuodelta läpi tilusten tuottoa. Tyypillinen kartanon vuosikertomus alkoi kuvauksella säästä kuten esimerkiksi vuonna 1979: »Kahden edellisen vuoden tapaan oli kulunutkin kasvukausi sääolosuhteiltaan monille kasveille epäsuotuisa. Näin oli erityisesti ohran kohdalla.» Tai vuonna 1988: »Säätieteilijät näyttävät olevan oikeassa todetessaan, että Suomen il-

mastossa ns. normaalisää vaihtelee suuresti, ei ainoastaan päivittäin vaan myös vuosittainen vertailu osoittaa tämän.» Arne Rousin mukaan valtuuskunnan kokouksissa Vanhalinna »oli vähän hymyilyttävä asia», mutta epäilemättä se myös kiinnosti edustajia, koska Juhani Lepän sanoin aiheesta »keskusteltiin aina enemmän kuin muusta».

Omana erikoisena yksityiskohtana mainittakoon, että vaikka kartano olikin juridisesti säätiön omaisuutta, Vanhalinnan pariskunta osallistui lahjoittamisen jälkeenkin pitkään kartano- ja museotoimintaan. He olivat läsnä museoa koskevissa kokouksissa ja isännöivät kansallispuvuissaan Vanhalinnassa järjestettyjä tapahtumia.

Turun Yliopistosäätiö, Johannes Lahti

Liedon Linnavuorelta jonka kupeessa Vanhalinnan kartano sijaitsee avautuu varsinais-suomalaisittain mykistävää näkymä Aurajokilaakson kansallismaiseen. Kuva helmikuulta 1999.

Viljelytoiminta ei taloudellisesti ollut koskaan kovin kannattavaa joskaan ei järin tappiollistakaan. Vuonna 1980 pellot joka tapauksessa annettiin vuokralle ulkopuoliselle viljelijälle, ja monien muutosten vuonna 1995 päätettiin lopullisesti luopua omasta kasvihuoneviljelystä (joka oli jo pitkään käsittänyt vain tomaatinkasvatusta) seuraavan vuoden alussa. Samassa yhteydessä pitkäaikainen ylipuutarhuri Eero Tiilikainen jäi eläkkeelle. Epäilemättä myös Suomen liittyminen Euroopan unioniin ja sitä seurannut tuottajahintojen aleneminen vauhdittivat päätöstä jättää viljelytoiminta.

Vanhalinnassa piilleitä mahdollisuuksia ei pystytty täysin käyttämään hyväksi, koska säätiöllä ei alkuvuosina ollut nimikkorahastojärjestelmänsä

vuoksi resursseja sen kehittämiseen. Kun 1990-luvulla taloudelliset mahdollisuudet paranivat ja kun samalla laajemminkin Suomessa ryhdyttiin hyödyntämään kulttuuriperinteen ja -matkailun ulottuvuuksia, Vanhalinna nousi uuteen kukoistukseensa. Tässä yhteydessä tärkeän korren kekoon kantoi säätiön hallituksessa istuva Benito Casagrande, joka oli jo pitkään ideoinut, millä tavoin kartanokokonaisuus saataisiin välittämään sitä isänmaallista identiteettiä, joka oli ollut Vanhalinnan pariskunnan lahjakirjan henkisenä sanomana. Casagranden mukaan Vanhalinna täytyi tehdä houkuttelevaksi sekä yliopiston suuntaan että koko kansalle: »Jollei kukaan koskaan käy siellä, viesti ei mene perille!»

Vuonna 1996 käynnistyi monivuotinen hanke, jolla rakennuskantaa ryhdyttiin peruskorjaamaan ja museon sekä kartanon toimintaa kokonaisvaltaisesti kehittämään. Korjaustyön rahoittajakumppaniksi tulivat Liedon kunta ja opetusministeriö. Vuoden 1998 lopulla entiseen navettaan valmistui nopeasti suosiota saavuttanut tilausravintola. Samoihin aikoihin Vanhalinna eriytettiin erilliseksi Liedon Vanhalinna -nimiseksi museosäätiöksi. Toiminta on kuitenkin edelleen jatkunut lähes puoli vuosisataa sitten annetun lahjakirjan hengessä ja sikäli onnistuneesti, että vuosittaiset kävijämäärät ovat kivenneet kymmenkertaisiksi kehittämishankkeen aikana. Työsarkaa silti riittää. Casagranden mukaan tavoitteena on Vanhalinnan monipuolistaminen sisältä ja ulkoa. Keskeisenä tehtävänä on konservoida kansallismaisema ja luoda sellainen kaavoitus, joka kehittää kulttuuritoimintaa, tyydyttää lähiympäristön asukkaita, takaa taloudellisen maankäytön ja mahdollistaa myös yliopiston toiminnan alueella. »Nyt yritetään saada kaikki tiedekunnat mukaan identifioitumaan Vanhalinnaan», Casagrande muistuttaa. Tärkeänä tavoitteena on myös jatkaa tilan asumisperinnettä kulttuurimaisemaa pilaamatta.

Turun Yliopistosäätiö hallinnoi yhä Vanhalinnaa merkittävällä tavalla, vaikka kyseessä ovatkin nyt erilliset säätiöt. Vanhalinnasta onkin muodostunut säätiölle tärkeä kohde jo pelkästään imago-syistä: se tuo runsaasti positiivista julkisuutta, lisää tietoisuutta säätiön olemassaolosta ja kenties tätä kautta edesauttaa lahjoitustenkin lisääntymistä.

Samanlainen positiivisuuden lähde on epäilemättä myös vuonna 1998 Tartosta ostettu Villa Tammekann, joka on Alvar Aallon ainoa toteutettu kohde Baltiassa. Säätiö on kunnostanut talon alkuperäiseen asuunsa, ja se tulee toimimaan Turun yliopiston ja Tarton yliopiston yhteistyökeskuksena. Runsaasti julkista mielenkiintoa herättänyt, vuonna 2000 käyttöön vihittävä Villa Tammekann onkin tär-

Entisöity Villa Tammekann tulee toimimaan vuodesta 2000 lähtien Turun yliopiston ja Tarton yliopiston yhteistyökeskuksena.

keä jatke niille monille yhteyksille, jotka Turun yliopisto on jo entuudestaan Viron ja Baltian suuntaan luonut. Säätiön toiminnan kannalta kyse on myös uudesta aluevaltauksesta, sillä projektin myötä se on ensimmäisen kerran ulottanut toimintansa Suomen rajojen ulkopuolelle — paljolti sattuman mutta myös akateemikko Olavi Granön, säätiön entisen valtuuskunnan jäsenen henkilösuhteiden kautta. Toisaalta juuri tällaisen yhteyden luominen on luonnollinen jatke säätiön apurahapolitiikan perinteelle, jossa kansainväliset yhteydet on koko toiminnan aikana ollut oma prioriteettialueensa. Rakennuksen historiasta on säätiön toimesta julkaistu oma kirjansa.

Uusien aluevaltauksien lisäksi Turun Yliopistosäätiö on luonnollisesti jatkanut toimintaansa perinteisten projektien parissa. Niistä merkittävimpiä on aloitteentekijän, neuvottelijan ja perustajan rooli kasvatustieteiden ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan uudisrakennushankkeessa. Käynnistääkseen prosessin säätiö perusti loppuvuonna 1998 Kiinteistö Oy Turun Kasarmialueen, ja seuraavana vuonna rakennussopimus allekirjoitettiin juhlavasti Turun linnassa. Suunnitelman mukaan laitospokonaisuus on valmis vuonna 2002.

Alvar Aalto -museo, Maija Holma

Kasarmialueen hanke on hyvä esimerkki tämän kirjoituksen alussa mainitusta periaatteesta, uuden ja vanhan toimintamuodon yhdistelemisestä. Tuomo Lähdesmäen mukaan tavoitteena on edelleen pyrkiä edistämään säätiön tarkoituksellista, Turun yliopiston toiminnan tukemista, mutta samalla tehtävään voidaan myös soveltaa uusia ja luovia ratkaisuja. Tietty varovaisuus on silti tarpeen. Kasarmialueen uudisrakentaminen on iso projekti, jopa koko Yliopistosäätiön taseen mittainen hanke, johon voisi helposti kuvitella liittyvän kohtuuttomia taloudellisia kompastuskiviä. Lähdesmäki haluaa kuitenkin painottaa, kuinka huolellisella ja luovalla rahoitussuunnittelulla hanke on onnistuttu suunnittelemaan siten, että siihen liittyvät taloudelliset riskit on kyetty minimoimaan. Säätiö ikään kuin heittää pesämunan rakennushankkeen pohjalle ja käynnistää näin pystyttämisen rakennukselle, jonka Valtion kiinteistölaitos myöhemmin lunastaa itselleen. Omalta osaltaan projekti on tuore esimerkki siitä, kuinka valtio on entistä enemmän ryhtynyt suosimaan hankkeita, jotka hoidetaan ulkopuolisen rahoituksen turvin. Samalla hanke myös heijastaa säätiön uutta, avoimuudelle perustuvaa toimintapolitiikkaa. Verrattuna Verkahovi-projektiin eroa on Tuomo Lähdesmäen mielestä »kuin yöllä ja päivällä». Nyt kaikilla hallituksen jäsenillä ja myös valtuuskunnalla on ollut runsaasti tietopohjaa hankkeeseen sisältyvistä tavoitteista, vastuista ja velvoitteista.

Toisaalta Kasarmialue-hankkeessa on myös perinteinen puolensa. Josain mielessä se voidaan nähdä uudelleensyntyneenä jatkeena yksityisiin varoihin perustuvalla rakentamisperinteelle, joka Turun yliopiston kohdalla oli pysähtynyt 1970-luvulla pystytettyyn Jusleniaan (Villa Hortuksen kohdalla kyse oli mittavasta peruskorjauksesta, ei kuitenkaan varsinaisesta rakentamisesta). Ennen kaikkea perinneolottuvuus liittyy kuitenkin toiminnan henkiseen merkitykseen ja akateemiseen identiteettiin. Benito Casagranden mukaan tässä projektissa toteutetaan säätiön perustehtävää puhtaimmillaan ja mennään jopa vielä kauemmaksi: »Säätiö palaa nyt juurilleen ja toteuttaa vapaan kansan tahtoa — me rakennamme yliopiston valmiiksi.» Vaikka Casagranden sanoissa onkin mukana annos ylpeyden siivittämää hehketusta, Kasarmialue-hankkeen yhteydessä muuttuu todeksi se haave, jota yliopiston piirissä on jo vuosikymmenien ajan vaalittu: Turun yliopiston kaikilla tiedekunnilla tulee olemaan omat rakennuksensa. Paluuta alkuaikoihin ja yhden rakennuksen suojiin, Phoenix-linnun siipien alle, ei enää ole, mutta yliopiston identiteetin kannalta yhtenäistyvällä kokonaisuudella tulee epäilemättä olemaan kauaskantava merkityksensä.

Turun Tietokuva Oy, Arto Takala

Uusi ja vanha kohtaavat. Kasarmialueen rakennushanke — tässä luonnos ennen varsinaista suunnittelukilpailua — edustaa uutta rakentamispolitiikkaa, mutta samalla se on jatke säätiön perustehtävälle, Turun yliopiston tukemiselle.

Yhteiskunnallinen rooli

1990-luvun puolivälistä lähtien Turun Yliopistosäätiö on elänyt nousukautta sekä taloudellisessa että eritoten henkisessä mielessä. Tuomo Lähdesmäen mukaan näkyvät projektit ovat parantaneet yleistä mielikuvaa ja käsitystä säätiöstä:

Henkilökohtaisesti miellyttävintä minulle on ollut, että ollaan pystytty saamaan aikaan avoin, järjestäytynyt ja uutta luova toimintamalli. Säätiön idea ymmärretään ja nyt on positiivisesti mielletty, että sillä on vain yksi tarkoitus: Turun yliopiston, vapaan kansan sivistyslajin, tukeminen ja vaaliminen.

Tukipolitiikan suhteen ja ylipäänsä muutenkin taloudellisessa mielessä säätiö toimii ylärajoillaan, dynaamisesti mutta silti riskittömästi. Lähdesmäen mukaan tätä osa-alueetta on enää vaikea parantaa, mutta toiminnan mahdollisuuksia on muitakin: »Säätiö voisi ehkä enemmän osallistua yliopiston ja kansalaisyhteiskunnan väliseen keskusteluun.» Tällä hän tarkoittaa esimerkiksi yliopiston sekä paikallisten tahojen kanssa käytävää vuoropuhelua. Sellainen on kyllä koko säätiön historian ajan ollut olemassa, mutta epäilemättä sen lisääminen ei olisi pahitteeksi uusliberalistiseksi nimetyssä tilanteessa, jossa yliopistot ovat joutuneet entistä

enemmän irtautumaan valtion liekanarusta kohti yritys yliopiston ideaa. Tavallaan asetelma on siis kääntynyt nurin säätiön syntyajankohtaan nähden: valtiovallan ja yliopistolaitoksen romanssi on hiipunut, ja nyt valtion yliopiston täytyy turvautua myös kansaan, siihen tahoon, joka alunperinkin oli Turun yliopiston tukena. Toki tärkeä ero on siinä, että nyky-lahjoitukset liittyvät usein suoraan elinkeinoelämän välittömiin tarpeisiin, kun aiemmin kyse oli enemmän lahjoittajien yleisistä pyrkimyksistä tieteen ja kulttuurin tukemiseen, henkisen voimanlähteen ylläpitämiseen.

Ulkopuolisen rahoituksen kasvaessa Turun Yliopistosäätiön rooli tieteen tukipylväänä on kenties entistäkin tärkeämpi. Tuomo Lähdesmäen sanoja hieman laajentaen säätiön eräänä tehtävänä voisikin olla keskustelun ylläpitäminen siitä, mikä on yliopistotutkimuksen asema suhteessa tähän kehityskulkuun. Tässä kuviossa 1970-luvun alkupuolen sanat säätiön roolista yliopiston taloudellisen liikkumavaran luoja ja ylläpitäjänä eivät ehkä enää olekaan vain fraseologista havinaa. Nuo vanhat sanat ovat puhetta, johon latautuu nyt uusia, tärkeitä merkityksiä.

Lähteet

Painetut

- Hartiala, Kaarlo: »Ymmärtäjät ja vastustajat. Korkeakoulutaistelun tilinpäätös — ei autonomiaa». Rehtorinpuhe Turun Yliopiston vuosipäivänä. Turun Ylioppilaslehti 8.3.1974, 6–7.
- Ikola, Osmo: Oppia ikä kaikki. Muisteloita yliopistomiehen taipaleelta. Oy Turun Sanomat, 1993.
- Immonen, Kari: Suomen Akatemia suomalaisessa tiedepolitiikassa 1970-luvulla. Otava, 1995.
- Itkonen, Pertti: »Tulokset vaikuttavat rahan jakoon yliopistoissa». Aurora 6/1999, 5–8.
- Jauhiainen, Jussi S.: Kaupunkisuunnittelu, kaupunkiuudistus ja kaupunkipolitiikka. Kolme eurooppalaista esimerkkiä. Turun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja 146, 1995.
- Kanervisto, Pekka: Turun Yliopistosäätiön sijoitusomaisuuden hoito. Sisäinen dokumentti, 1997.
- Kivinen, Osmo, Risto Rinne & Kimmo Ketonen: Yliopiston huomen. Korkeakoulupolitiikan historiallinen suunta Suomessa. Hanki ja jää, 1993
- Kämäräinen, Päivi (toim.): Yhdistyslaki ja säätiölaki. Lakikokoelma. Edita, 1998.
- Niinistö, Juhani: »Liikkumavaraa Yliopistolle». Turun Ylioppilaslehti 8.3.1974, 2.
- Niinistö, Juhani: »Ministeriö toteuttaa ministerin politiikkaa». Turun Ylioppilaslehti 13.9.1974, 6.
- Niitemaa, Timo: »Vapaan kansan lahjaprofessorit». Aurora 6/1999, 10–12.
- Nurmela, Tauno: »Turun Yliopisto valtiolle. Häät vai hautajaiset». Turun Ylioppilaslehti 1.3.1974, 6–7.
- Perälä, Tauno: Turun Yliopisto 1939–1974. Turun Yliopistosäätiö, 1977.
- Turun Yliopistosäätiö. Säännöt. 1974/1986. Turun Yliopistosäätiön toimintakertomus 1974–1995.
- Turun Yliopistosäätiön vuosikertomus 1996–1998.
- Valtiopäivät 1973. Asiakirjat 1:2.

Haastattelut

- Konsuli Benito Casagrande 16.2.2000 (puhelinhaastattelu)
- Säätiön asiamies Pekka Kanervisto 11.1.2000
- Toimitusjohtaja Juhani Leppä 18.1.2000
- Toimitusjohtaja Tuomo Lähdesmäki 27.1.2000 (puhelinhaastattelu)
- Toimistopäällikkö Rauno Mannila 11.1.2000
- Professori Jaakko Nousiainen 16.2.2000
- Kansleri Keijo Paunio 21.2.2000
- Professori Arne Rousi 19.1.2000
- Teollisuusneuvos Reino Vuorinen 25.1.2000

Turun Yliopistosäätiön hallitukset 1974–1999

- 1974 (31.7. asti Turun Yliopiston taloushallitus)
- Teollisuusneuvos Veikko Valavaara, pj.
Pankinjohtaja Eero Numerla, varapj.
Rehtori Kaarlo Hartiala
Varatuomari Voitto Kunnas
Talousjohtaja Olavi Markula
- 1975
- Teollisuusneuvos Veikko Valavaara, pj.
Pankinjohtaja Eero Numerla, varapj.
Kansleri Kaarlo Hartiala
Pankinjohtaja Erik Jaanti
Konsuli Eero Kestilä
Hovioikeudenneuvos Olavi Santalahti
- 1976
- Teollisuusneuvos Veikko Valavaara, pj.
Maisteri Eero Numerla, varapj.
Rehtori Osmo Ikola
Pankinjohtaja Erik Jaanti
Konsuli Eero Kestilä
Hovioikeudenneuvos Olavi Santalahti

1977

Teollisuusneuvos Veikko Valavaara, pj.
Maisteri Eero Numerla, varapj.
Rehtori Osmo Ikola
Pankinjohtaja Erik Jaanti
Konsuli Eero Kestilä
Professori Sauli Viikari

1978

Teollisuusneuvos Veikko Valavaara, pj.
Maisteri Eero Numerla, varapj.
Rehtori Osmo Ikola
Pankinjohtaja Erik Jaanti
Konsuli Eero Kestilä
Professori Sauli Viikari
Johtaja Reino Vuorinen,
16.11.1978 alk.

1979–1981

Konsuli Eero Kestilä, pj.
Pankinjohtaja Erik Jaanti, varapj.
Rehtori Osmo Ikola
Toimitusjohtaja Jukka T. Mikkola
Professori Sauli Viikari
Johtaja, teollisuusneuvos
Reino Vuorinen

1982–1985

Konsuli Eero Kestilä, pj.
Pankinjohtaja Erik Jaanti, varapj.
Toimitusjohtaja Jukka T. Mikkola
Rehtori Arje Scheinin
Professori Sauli Viikari
Teollisuusneuvos Reino Vuorinen

1986

Konsuli Eero Kestilä, pj.
Teollisuusneuvos
Reino Vuorinen, varapj.
Professori Timo Järvi
Pankinjohtaja Juhani Leppä
Toimitusjohtaja Jukka T. Mikkola
Rehtori Arje Scheinin

1987

Teollisuusneuvos Reino Vuorinen, pj.
Toimitusjohtaja
Jukka T. Mikkola, varapj.
Professori Timo Järvi
Pankinjohtaja Juhani Leppä
Rehtori Arje Scheinin
Päätoimittaja Jarmo Virmavirta

1988

Teollisuusneuvos Reino Vuorinen, pj.
Toimitusjohtaja
Jukka T. Mikkola, varapj.
Professori Timo Järvi
Pankinjohtaja Juhani Leppä
Rehtori Arne Rousi
Päätoimittaja Jarmo Virmavirta

1989–1990

Teollisuusneuvos Reino Vuorinen, pj.
Toimitusjohtaja
Jukka T. Mikkola, varapj.
Kaupunginjohtaja Juhani Leppä
Professori Jaakko Nousiainen
Rehtori Arne Rousi
Päätoimittaja Jarmo Virmavirta

1991–1992

Teollisuusneuvos Reino Vuorinen, pj.
Varatuomari Jukka T. Mikkola, varapj.
Konsuli Benito Casagrande
Kaupunginjohtaja Juhani Leppä
Professori Jaakko Nousiainen
Rehtori Arne Rousi

1993

Kaupunginjohtaja Juhani Leppä, pj.
Varatuomari Jukka T. Mikkola, varapj.
Konsuli Benito Casagrande
Toimitusjohtaja Tuomo Lähdesmäki
Professori Jaakko Nousiainen
Rehtori Arne Rousi

1994

Kaupunginjohtaja Juhani Leppä, pj.
Konsuli Benito Casagrande, varapj.
Toimitusjohtaja Hannu Kokkonen
Toimitusjohtaja Tuomo Lähdesmäki
Kansleri Jaakko Nousiainen
Rehtori Keijo Paunio

1995–1997

Kaupunginjohtaja
Juhani Leppä, pj. 21.8. 1995 asti
Toimitusjohtaja Tuomo Lähdesmäki,
pj. 21.8. 1995 alk.
Konsuli Benito Casagrande, varapj.
Toimitusjohtaja Hannu Kokkonen
Kansleri Jaakko Nousiainen
Toimitusjohtaja Simo Palokangas,
21.8. 1995 alk.
Rehtori Keijo Paunio

1998–

Toimitusjohtaja
Tuomo Lähdesmäki, pj.
Konsuli Benito Casagrande, varapj.
Toimitusjohtaja Hannu Kokkonen
Toimitusjohtaja Simo Palokangas
Kansleri Keijo Paunio
Rehtori Keijo Virtanen

Turun Yliopistosäätiön valtuuskunnan puheen- johtajat ja varapuheen- johtajat 1974–1999

Pääjohtaja, varatuomari Matti Virkkunen,
pj. 1974–1979
Toimitusjohtaja, varatuomari Antti Kata-
ja, pj. 1980–1996
Kaupunkineuvos Heikki Löyttyniemi, pj.
1997–1999
Toimitusjohtaja, varatuomari Tauno
Angervo, varapj. 1974–1979
Pankinjohtaja Matti Hurme, varapj.
1980–1994
Varatoimitusjohtaja, ekonomi Veikko Yli-
talo, varapj. 1995–1997
Kansleri, professori Jaakko Nousiainen,
varapj. 1998–